

[Borgbjerg.]

Øjeblikket kontrolere det, skal heller ikke komme ind derpaa, men Baggrunden for hans Tale var den, at han egentlig vilde tilbage til rene Enkeltmandsvalg, altsaa bort fra Forholdstalsvalgmaaden. Han erkendte, at det kunde ikke ske straks, men man skulde stræbe et Skridt i den Retning, for saa senere at tage det næste Skridt. Altsaa de to Tempis Politik, der netop fører lige ind i Grundlovsændringen. For saa vidt kan jeg ikke have noget imod Konklusionen af hans Præmisses, rent abstrakt taget, for det maa da være bevidst for det ærede Medlem, at vi kan ikke komme bort fra den Ligelighed i Repræsentation, som Grundloven foreskriver, uden Grundlovsændring.

Det ærede Medlem Hr. Elgaard mente — og bebrejdede mig det —, at jeg glemte gode Sider ved dette Valglovsforslag, særlig den lige, ikke blot politiske, men ogsaa lokale Valgret, dette, at en Vælger nu efter dette Forslag vil faa lige Valgret, enten han bor i Hovedstaden eller paa Vestkysten. Nej, dette har jeg ikke glemt, jeg henviste i Gaar til min Tale i Fjor, hvor jeg netop stærkt har fremhævet det, og jeg fremhævede det ogsaa i Gaar endnu en Gang ganske kort, at det var Fortrinnet ved dette Forslag.

Dette er ogsaa mit Svar til den højtærede Indenrigsminister, naar han f. Eks. sagde, at jeg i Gaar ikke havde ofret Landstingsnedskæringen et Ord. Det gjorde jeg nu. Jeg sagde i Gaar, at det ikke var noget betydeligt, man naaede i Retning af Indskrænkning af Rigsdagsmandaternes Antal ved de højst 6 Landstingsmandaters Bortfald, som der efter den Statistik, vi nu har faaet, kan være Tale om; det sagde jeg, og jeg var begyndt med at henvise til min Tale i Fjor, hvor jeg var inde paa det.

Nu mente den højtærede Minister, at naar jeg havde tabt Interessen for disse 6—7 Mandaters Nedskæring, saa kunde man finde Grunden dertil, og den fandtes paa en bestemt Side i den Statistik, der ledsager Lovforslaget. Jeg kan godt sige ganske aabent, hvis nogen ikke har set efter, hvad det drejer sig om, at jeg frygter slet ikke den Ting, vil ikke lege med den eller blot antyde noget. Ja, Statistikken viser, at hvis Landstingsmandaterne blev nedskaaet med 6, vilde efter Landstingsvalgene i 1920 og 1924 dette gaa ud over Venstre, Socialdemokrati og Radikale, og mest over Socialdemokratiet, medens de Konservative hverken vilde have Fremgang eller Tilbagegang, men dette vilde altsaa indirekte sige en Vinding, relativt vilde de blive stærkere i det andet Ting.

Det vil imidlertid ikke i mindste Maade paavirke mig, hvis det i og for sig var rigtigt at gaa den Vej, og jeg mener fremdeles, som jeg sagde i Fjor, og som jeg henviste til i Gaar, at skal vi skære Folketingsmandaterne ned, maa vi ikke glemme Landstinget; og skulde vi være tvunget til at blive indenfor den grundlovmæssige Ramme, skal vi naturligvis ogsaa skære Landstingsmandatantallet ned saa meget, som det overhovedet er muligt, uden Hensyn til hvordan det vil paavirke de enkelte Partiers Stilling; uden alle partiegoistiske Hensyn.

Men for øvrigt er jeg ikke sikker paa, at denne Statistik vil gælde ved fremtidige Valg. Jeg er ikke en Gang sikker paa, at denne Beregning vil passe, hvis vi tager de Valg, vi nu kender, i 1924 og 1928; med dem tror jeg, Statistikken vil komme til at se ikke saa lidt anderledes ud. Jeg har for øvrigt rent privat, allerede da Ministeren forelagde sit Valglovsforslag, bedt ham om, for at spare Udvalget den Tid, der vilde medgaa til nye Undersøgelser — jeg er enig med Ministeren og med Venstres Ordfører i, at saadanne nu er overflødige —, at lade undersøge, hvordan det vil stille sig ved Valgene i 1924 og 1928. Jeg haaber, at vi faar dette Svar, saa ikke en Forespørgsel derom skal sinke Udvalgsarbejdet. Men uanset hvordan Svaret falder ud, hvilket Parti der maatte have Fordel af en saadan Ordning, er vi naturligvis fra vor Side stadig af den Opfattelse, at skal Folketingets Mandater skæres ned, maa man ikke glemme Landstinget i den Udstrækning, det er muligt grundlovmæssigt set.

Den højtærede Minister mente, at min Holdning ikke var konsekvent; naar jeg i 1915 havde citeret Psalmisten, forstod han ikke, at jeg nu kunde ønske en ny Grundlov. Jeg synes dog, den Ting er ganske ligefrem, at jeg i 1915 var glad ved det Fremskridt, vi den Gang naaede, nemlig den privilegerede Landstingsvalgrets Afskaffelse, og nu 13—14 Aar efter ønsker det næste Fremskridt taget. Jeg har virkelig aldrig sagt, at det, der skete i 1915, var Udviklingens sidste Ord, at det var den danske Forfatnings historiske Endepunkt. Det er netop Socialdemokratiets Opfattelse og har været det altid, at vi tager de Fremskridt, der kan naas, naar de betyder noget, og hvor tidt har vi ikke sagt, at et saadant vundet Fremskridt, det være politisk, det være økonomisk, det være socialt, for os aldrig bliver en Sovepude, men kun et Springbræt til nye Fremskridt.

Men trods mange bitre, næsten vrede Ord til flere Sider, mest til de Radikale og de Konservative, ogsaa i nogen Grad til os,